

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה
העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטנשט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לרפואת

הילד יואל צבי בן מוריה לרפואה שלמה

הלימוד היומי לעילוי נשמת

רבנו אברהם ב"ר דוד מפושקייא זצ"ל

הרה"ק רבי אלעזר בהרה"ק ר' משה אלקים פריעה הופשטיין זצ"ל
הרה"ק רבי אשר ישעיה בהרה"ק ר' ישכר בעריש אייכנשטיין זצ"ל

הקדמה למסכת

א. כבר למדנו בסוף מסכת זבים שהידיים פוסלות את התרומה, ולא רק כאשר הידיים נטמאו ודאי בטומאה, היינו בטומאה המטמאה מדברי סופרים את הידיים בלבד, כגון אדם הנוגע בידיו בראשון לטומאה, שהן נעשות שניות לטומאה מגזירת חכמים, ופוסלות את התרומה, אלא אף 'סתם ידיים' גזרו עליהן פוסלות את התרומה, כלומר שאפילו אדם טהור שנגע בתרומה, אם לא נטל את ידיו לפי כן, התרומה נפסלת, וטעונה שריפה, והטעם הוא: לפי שהידיים הן עסקניות, והן נוגעות במקומות מזוהמים גם מבלי לשים לב, לפיכך גזרו חכמים על סתם ידיים שיהיו נחשבות שניות לטומאה, והרי שני לטומאה פוסל את התרומה.

מכאן שאסור לנגוע בתרומה בלא נטילת ידיים. ולא עוד אלא שמשום סרך טומאה, היינו כדי להרגיל את אוכלי התרומה שייטלו את ידיהם, הצריכו חכמים נטילת ידיים גם לאכילת לחם של חולין, ולמעשה שני, כמו שלמדנו במסכת חגיגה (ב, ה): "נוטלין לידיים לחולין ולמעשה ולתרומה". ברם לאכילת קדשים לא די בנטילה, אלא צריך להטבילן במקוה של ארבעים סאה, כמו שלמדנו שם "ולקודש מטבילין".

ב. הנוטל את ידיו, צריך להקפיד על ארבעה דברים:

1. שהמים לא יהיו פסולים לנטילת ידיים.

2. שיהא בהם לפחות כשיעור רביעית הלוג. (לשיטת הגר"ח נאה – 86 גרם. ולשיטת החזון איש – 150 גרם)

3. שיטול מתוך כלי.

4. שיבואו המים על הידיים בכוח 'נותן'. (כפי שיבואר במסכת)

ג. דין נטילת ידיים, ששופך מים על ידיו עד הפרק, היינו עד מקום חיבור כף היד לקנה של הזרוע, ויש אומרים עד מקום חיבור האצבעות לכף היד, וחוזר ושופך עליהם מים פעם שניה, שכן בשפיכה הראשונה אמנם מטהר את ידיו, אבל המים עצמם נטמאים מידיו, ובאים המים השניים ומטהרים את המים הראשונים שעל גבי ידיו. במה דברים אמורים? כשלא שפך על ידיו רביעית מים בבת אחת, אבל אם שפך רביעית מים בבת אחת, אינו צריך למים השניים. ולדעת הרמב"ם דווקא לתרומה צריך ליטול ידיים פעמיים, כדי שהמים השניים יטהרו את המים הראשונים שנטמאו מחמת ידיו. אבל לחולין אין צורך במים שניים.

הלשון 'נטילת ידיים' היינו לקיחת מים בכלי לרחוץ את הידיים, כלומר רחיצת ידיים מתוך כלי. ויש סוברים שלשון זו נגזרה מן המילה 'נטלא', היינו שם הכלי בארמית.

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מור"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

משנה א

מִי רְבִיעִית עם מים שיש בהם שיעור של רביעית הלוג **נוֹתֵנִין לַיָּדִים** שופכים מכלי על הידיים לרחצן לפני האכילה, מה שנקרא נטילת ידיים - **לְאֶחָד** לאדם אחד, **אֶף לְשֵׁנִים** ואפילו ניתן ליטול ידיים עם רביעית הלוג לשני בני אדם, אע"פ שלא נשארה לשני כמות של רביעית הלוג לנטילה, שהואיל והמים שנשארו בנטלה באים משיירי טהרה, הרי הם מועילים אף לנטילת האדם השני, אפילו כשיש בהם פחות משיעור רביעית (שכן בד"כ שיעור המים שצריך לנטילה הוא מינימום רביעית הלוג)*. **מִחֲצִית לֵג** מכלי שיש בו חצי לוג מים - **לְשִׁלְשָׁה אוֹ לְאַרְבָּעָה** נוטלים ידיהם שלושה או ארבעה בני אדם, ואפילו שמלכתחילה היה מספיק רביעית ומחצה לשלושה בני אדם (עפ"י החשבון של רביעית לשני בני אדם), אלא שבזמן שרבים באים ליטול ידיהם חוששים שמא לא ידקדקו ליטול יפה, מאחר שכל אחד יצמצם במים כדי להשאיר לחברו. ומכל מקום אם יש רביעית ומחצה, ונטל הראשון מהם חצי רביעית בלבד, ודאי שמועילה הרביעית שנשארה לשניים האחרונים, שהרי אפילו בתחילה די לשניים ברביעית, וכל שכן כאן שבאו משיירי טהרה. ומה שמשמע ממשנתנו שאין רביעית ומחצה מועילה לשלושה בני אדם, היינו בכגון שלא נשארה רביעית לשניים האחרונים. **מִלֵּג** מכלי שיש בו לוג מים - מותר ליטול ממנו **לְחֻמְשָׁה וְלַעֲשָׂרָה וּלְמֵאָה** כלומר שמותר להרבה אנשים ליטול מהם, וזאת כל זמן שמספיקים המים לנטילת ידיו של כל אחד פעמיים. **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: וּבִלְבָּד שֶׁלֹּא יִפְחַת לְאַחֲרוֹן שְׁבָהֶם מִרְבִּיעִית** כלומר שלדעת רבי יוסי אמנם מותר להרבה אנשים ליטול מכלי אחד, אבל כל אחד צריך ליטול בשיעור של רביעית מים. כלומר שרבי יוסי חולק אף על הרישא, והוא סובר, שמרביעית מים נותנים לידיים רק לאדם אחד ולא לשניים, ויש מפרשים שרבי יוסי חולק רק בעניין של לוג מים, והוא סובר שכיוון שהתירו לכמה אנשים ליטול ממנו, יש חשש שמא לא ישאירו לאחרון שבהם שיעור נטילה, לפיכך סובר רבי יוסי שאין להתיר להרבה בני אדם ליטול מן הלוג אלא אם כן ישאירו לאחרון הנוטלים שיעור נטילה כדון, היינו רביעית הלוג מים. **מוֹסִיפִין עַל הַשְּׁנָיִים, וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָרֵאשׁוֹנִים** כמו שביארנו בפתיחה למסכת שהנוטל את ידיו שופך עליהם מים עד פרק היד, וחוזר ושופך עליהם מים פעם שנייה, כדי לטהר את המים הראשונים שעל גבי ידיו, ובאה משנתנו ללמד, שאם המים השניים לא הגיעו עד פרק היד, רשאי להוסיף עוד מים במקום שאליו לא הגיעו בזמן הנטילה, וייטהרו המים הראשונים שעל גביו, אבל אם המים הראשונים לא הגיעו בזמן הנטילה עד פרק היד, אינו רשאי להוסיף על הידיים מים במקום שאליו לא הגיעו בזמן הנטילה הראשונה, שכיוון שלא טיהרו הידיים, כל מה שמוסיף עליהם, הרי הוא מוסיף טומאה, לפיכך במקרה כזה צריך לנגב ידיו ולחזור ולשפוך על ידיו מים עד הפרק מחדש**.

*יש מפרשים שמדובר כאן בכגון ששני בני אדם באים ליטול ידיהם כאחד, ובאה המשנה ללמד, שאמנם אין אדם נוטל ידיו אלא מכלי שיש בו לפחות רביעית מים, אבל אם באים שניים ליטול את ידיהם יחד, אף שניהם יכולים ליטול מכלי שאין בו אלא רביעית מים בלבד, מהטעם שבארנו לעיל, ואפילו אם הם נוטלים בזה אחר זה.

רבינו עובדיה מברטנורא

מי רביעית - מים שיש בהם שיעור רביעית הלוג, שהוא ביצה ומוחצה.

נותנים לידיים לאחד אף לשנים - לחד בעינן מתחילה רביעית. אף לשנים, אם היה בו מתחילה רביעית ונטל הראשון ואחר כך השני, אע"ג דלא היו רביעית גבי שני, שפיר דמי, הואיל ומשיירי טהרה אתו. ורמב"ם פירש, דדוקא מים שניים הוא דלא בעינן רביעית לכל חד וחד, הואיל וכבר נטהרו ידיו משטיפה ראשונה, אבל במים ראשונים, אין פחות מרביעית לכל אחד. ורבותי לא פירשו כן.

מחצית לוג לשלושה או לארבעה - לפום שיעורא דרביעית לשנים היה די ברביעית ומחצה לשלושה, אלא כיון דנפיש גברא חיישינן שמא לא ידקדקו יפה ליטול עד הפרק, שכל אחד מצמצם במים מפני חבירו.

ומיהו אי איכא רביעית ומחצה, ונטל הראשון מהם חצי רביעית, הא ודאי דיועיל רביעית הנשארה לשנים האחרונים, דאפילו בתחילה סגי לשנים ברביעית כל שכן השתא דאתו משיירי טהרה. וכי לא מהני הכא, הני מילי היכא דלא נשאר לשנים האחרונים רביעית.

ובלבד שלא יפחות לאחרון שבחן מרביעית - שיהיה בכלי בשעה שהאחרון נוטל את ידיו רביעית. ואין הלכה כרבי יוסי.

מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים - דין נטילת ידיים שצריך ליטול ידיו עד הפרק, ולאחר שנטל ידיו בשטיפה אחת אע"ג דידיו טהורות אם קנח אותם במפה, מכל מקום אם חוזר ונוגע במים שעל המפה ידיו טמאות, ואם נגע בזמן כבד של תרומה נטמא, ולכך אורחיה דעביד שטיפה אחרת במים שניים לטהר המים הראשונים שעל גבי ידיו. והשתא קאמר דאם נתן המים שניים ולא הגיעו לפרק, יכול להוסיף עליהם ולשפוך מים במקום שלא שפך שם תחילה, ויטהרו המים הראשונים שעל גבי ידיו. אבל על הראשונים אם לא הגיעו לפרק, אינו יכול להוסיף, אלא צריך לנגב ידיו ולחזור ולשפוך בבת אחת מים שיגיעו לפרק.

****והרמב"ם מבאר שכל המשנה עוסקת במים השניים, והוא מבאר שדווקא במים השניים אין צורך ברביעית הלוג לכל אחד ואחד, הואיל וכבר נטהרו ידיו במים הראשונים. אבל מים ראשונים לעולם צריך שיהיו לא פחות מרביעית הלוג מים לכל אחד ואחד. ורבי יוסי סובר שאע"פ שהם מים שניים, מכל מקום צריך שיהא בכלי בשעה שנוטל ממנו כשיעור רביעית הלוג מים.**

משנה ב'

בְּכֹל הַפְּלִים נוֹתְנִין לַיָּדִים כלומר בכל הכלים ניתן להשתמש בנטילת ידיים, בין בכלי עץ, בין בכלים עשויים מעצם, ובין בכלי זכוכית, **אֶפְלוּ בְּכָלִי גָּלְלִים** כלים שנעשו מגללי בקר, וכן **בְּכָלִי אֲבָנִים, בְּכָלִי אֲדָמָה** ואע"פ שלעניין קבלת טומאה אין דינם ככלי, מכל מקום נחשבים הם כלים לעניין נטילת ידיים. **אֵין נוֹתְנִין לַיָּדִים** אין משתמשים לנטילת ידיים - **לֹא בְּדַפְנוֹת הַפְּלִים** בדפנות כלים שנשארו מכלים שנשברו, **וְלֹא בְּשׁוּלֵי הַמַּחֵץ** מחץ הוא כד גדול ששואבים בו מים מן הגת, ובשוליו יש בית קיבול, ובאה המשנה ללמד שאם לאחר שנשבר הכד נשארו ממנו רק שוליו, אין דינם ככלי, **וְלֹא בְּמַגּוּפֹת** במכסה הַחֲבִית שיש לה בית קיבול, והוא השקע שנמצא במכסה, שבו מכניסים את האצבע כדי לאחוז במכסה, ואע"פ כן אין משתמשים בה לנטילה, לפי שאינה עשויה להשתמש בתוכה (בבית קיבול שלה), ובתוספתא מובא שאם התקינה שתהא כלי, כגון שתיקן לה בית מושב, כשרה לנטילה, **וְלֹא יִתֵּן לַחֲבֵירוֹ בְּחֻפְנָיו** היינו שלא ימלא את חפניו מים וישפכם על ידיו של חברו, ובכל אלו אין נוטלים לידיים משום **מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְמַלְאִין** מים חיים לאפר פרה אדומה, **וְאֵין מְקַדְּשִׁין** ואין נותנים אפר פרה אדומה על גבי המים, **וְאֵין מִזִּין מִי חֲטָאֵת** את מי אפר פרה אדומה, **וְאֵין נוֹתְנִים לַיָּדִים** נוטלים ידיים **אֶלָּא בְּכָלִי** וכל אלו שנימנו לעיל אינם נחשבים כלים. **וְאֵין מְצִילִין בְּצִמִּיד פְּתִיל אֶלָּא פְּלִים** שכלי חרס, שאינם מקבלים טומאה מגבם, או כלים אחרים שאינם מקבלים טומאה כלל, אם יש עליהם צמיד פתיל, הרי הם מצילים על מה שבתוכם מלהיטמא באוהל המת, אבל כל שאין עליו תורת כלי אינו מציל בצמיד פתיל, **שֶׁאֵין מְצִילִין** כמו ואין מצילין **מִיד כָּלִי חֶרֶשׁ אֶלָּא פְּלִים** כלומר שאם כלי חרס נתון בתוך תנור של חרס, וכגון שפיו הוא למעלה מפי התנור, ושרץ נמצא בתוך התנור, והיו אוכלים בתוך הכלי, הרי הכלי מציל על האוכלים שבתוכו מלהיטמא באוויר התנור, משום שנאמר בכלי חרס טמא: "כל אשר בתוכו יטמא" (ויקרא יא, לג), ודרשו 'בתוכו' ולא 'בתוך תוכו' (עיין כלים ח ב- ג), ובאה המשנה ללמד, שאין מצילים מלהיטמא באוויר כלי חרס משום 'תוך תוכו' אלא כלים, אבל כל שאינו חשוב כלי אינו מציל מיד כלי חרס משום 'תוך תוכו', וכבר למדנו פיסקה זו במסכת כלים. והרמב"ם והרב מברטנורא מפרשים: שאין מצילין מאוויר כלי חרס אלא כלים - שאם נפל שרץ לאוויר כלי חרס, טמא כל מה שבתוכו חוץ מכלים, שאינם מיטמאים מאוויר כלי חרס.

רבינו עובדיה מברטנורא

בכלי גללים - כלים עשויין מגללי הבקר, דלא חשיבי כלים לענין טומאה.
לא בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ - משום דשברי כלים נינהו.
ולא במגופת החבית - דלאו להשתמש בתוכה עבידא אלא כיסוי לחבית.
בחפניו - שלא ימלא חפניו מים וישפוך על ידי חברו.

שאין ממלאים - מילוי מים חיים לקדש בהן מי חטאת של אפר פרה. דכלי בעינן, דכתיב (במדבר י"ט) מים חיים אל כלי.
ואין מקדשים - נתינת האפר על גבי המים.
ואין מוזין - שטובל האזוב בכלי כדי להזות.
צמיד פתיל - שברי כלי חרס שהקיפן צמיד פתיל ומונחין באוהל מת, אין מצילין על מה שבתוכו.

שאין מצילין - כמו ואין מצילין. ודוגמתו בפרק קמא דביצה, שאפר כירה מוכן הוא. ופירשו בגמרא, הכי קאמר ואפר כירה מוכן הוא.

מיד כלי חרס - אם נפל שרץ בתוך כלי חרס נטמא כל מה שבאווירו, חוץ מכלים ואדם שאין מיטמאין מאוויר כלי חרס, דכתיב (ויקרא י"א) כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל, אוכלים ומשקין מיטמאין מאוויר כלי חרס, ואין אדם וכלים מיטמאין מאוויר כלי חרס. ואם שברי כלים נתונים בתנור של חרס ושרץ בתנור, אין השברים מצילין על האוכלים שבתוכו.

[להצטרפות לקבוצת 2 משניות ליום לחץ](#)

[אתר ללימוד משניות ואמירת תהילים לפי שם הנפטר/ת \(קריאה/שמיעה\)](#)